

ESAD KURTOVIĆ

Trebinjski Kapičići, ljudi Ostoje Poznanovića*

Apstrakt: Nosioce prezimena Kapičić na trebinjskom području pratimo čitavo stoljeće u tri generacije (1417-1525). Očuvani izvori ih dugo vremena predstavljaju kao drumske razbojнике koji djeluju na sjeveroistočnom području Trebinja kontrolišući Bosanski (Drinski) i Nikšićki put. Početkom XVI stoljeća učestvuju u kreditnoj trgovini kao dužnici i bave se prijevozom robe od Dubrovnika do Novog Pazara, Kruševca, Niša i Sofije. Kapičići su ljudi trebinjskog vlastelina Ostoje Poznanovića. Prvu generaciju predstavljaju Dobro (1417-1426), Dobrilo (1417-1434), Ljubiša (1421-1444), Obrad (1434) i vjerovatno Radat Kapičić (+1421). Kroz tri generacije ponajbolje je poznata porodična loza Dobrila Kapičića.

Ključne riječi: Kapičići, Ostoja Poznanović, Trebinje, drumsko razbojništvo, karavanska trgovina, kreditna trgovina

Abstract: The bearers of the surname Kapičić in the Trebinje area can be followed for a whole century in three generations (1417-1525). Preserved sources represent them for a long time as road robbers operating in the northeastern area of Trebinje, controlling the Bosnian (Drina) and Nikšić roads. At the beginning of the 16th century, they participated in credit trade as debtors and were engaged in the transportation of goods from Dubrovnik to Novi Pazar, Kruševac, Niš and Sofia. The Kapičići are the people of Trebinje lord Ostoja Poznanović. The first generation is represented by Dobro (1417-1426), Dobrilo (1417-1434), Ljubiša (1421-1444), Obrad (1434) and probably Radat Kapičić (+1421). Through three generations, the family line of Dobril Kapičić is best known.

Key words: Kapičići, Ostoja Poznanović, Trebinje, road robbery, caravan trade, credit trade

* * *

* Rad realiziran u okviru projekta "Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne (*Liber dotium – knjige miraza iz Državnog arhiva u Dubrovniku*)", Federacija BiH, Federalno ministarstvo za nauku i obrazovanje za 2021. godinu.

Nastojanje da se ime istaknutog predstavnika roda u srednjem vijeku prenese kao prezime na nasljednike, preko sinova i na unuke, predstavlja problemski osnov za prepoznavanje aktera ukoliko dovoljno ne poznajemo sisteme kojima su ti akteri ostali zavedeni u arhivskim svescima. Teško se povezuju zasebna navođenja sa samo dvije sintagme identifikacije sina sa patronimikom nosioca roda (djed Petar/sin Marko Petrović) ili sa očevim patronimikom (sin/unuk: Marković Pavle). Situacija je lakše saglediva ukoliko su u nekim primjerima zajedno davane sve tri sintagme identifikacije, tj. relikti i djedova i očeva imena uz imena unuka (unuk/otac/djed: Pavle Marković Petrović).¹ Dosta ovakvih kompleksnih slučajeva imamo na trebinjskom području. Jedno takvo predstavlja prezime Kapičić kojeg pratimo čitavo stoljeće u okviru tri generacije u periodu 1417-1522. godine. Ovo prezime je pomalo jedinstveno i pored trebinjskog područja bilo je zastupljeno u naselju Ljubač u Novim zemljama na dubrovačkom teritoriju, pri čemu treba naglasiti da se isti ne mogu srodstveno povezivati sa trebinjskim Kapičićima.²

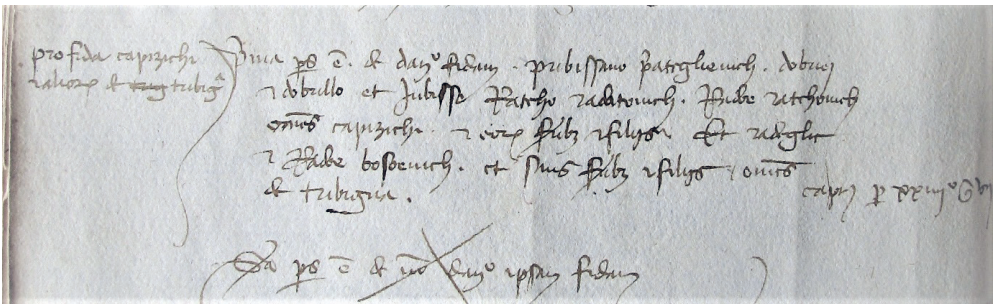
Inauguraciju Kapičića započinjemo pokazateljem iz treće decenije XV stoljeća. Maja 1426. godine dubrovačko Vijeće umoljenih dalo je slobodu dolaska u Dubrovnik Kapičićima i drugima iz Trebinja. Nabrojani su: Pribisav Prijateljjević, Dobro, Dobrilo i Ljubiša, Ratko Radatović i Radoje Ratković za koje je rečeno da su svi Kapičići i njihova braća i sinovi te Radelja i Radoje Bosojević i njihova braća i sinovi, a svi nabrojani su sa trebinjskog područja.³

¹ Uporedi upotrebu patronimika i poimanje srednjovjekovnih "jednokratnih prezimena" u, Куртовић 2009.

² "Radouez, Radasinus, Milluth et Pribil} fratres Chapçich" (6.9. 1404), Državni arhiv u Dubrovniku (dalje DAD), Diversa Cancellariae, XXXV, 101v; "Radossauum Capiçich et Bosichichum Nalezenuich de Glubaç, homines ser Johannis et ser Marini Ja. de Gondola" (3.6. 1420), Lamenta de foris, IV, 204v; "Die XXII martii 1427. ... Radossauus Capiçich de Gliubaç", Isto, VI, 186v; "Pribil Capicich, Radoaz Capicich fratres" (23.4. 1428), Isto, VIII, 13v; "Radossauum Capicich et Radino Capicich" (3.6. 1433), Isto, X, 2; "Brayanum Pribilouich Capicich et Radillum Radasinouich Capicich" (3.8. 1433), Isto, 30; "Radoe Radasinouich, Pribius Capicich, Radmio Radasinouich", Isto, 30v; "Radouinum Capicich et fratrem dicti Radouini" (23.10. 1433), Isto, 90; "Pribio Capicich" (2.12. 1433), Isto, 114; "Radiuoy Capiçigh" (9.10. 1440), Isto, XIV, 68; "Radouano Capicich de Gliubaç in Terris Nous" (1.4. 1465), Isto, XXXVI, 228.

³ Sa strane: "Pro fida Capizichi et aliorum de Tribigna". "Prima pars est de dando fidam Pribissauo Priateglieuich, Dobriei et Dobrillo et Jubissa, Ratcho Radatouich, Radoe Ratchouich omnes Capizichi et eorum fratribus et filiis et Radeiglie et Radoe Bosoeuich et suis fratribus et filiis, omnes de Tribigna" (21.5. 1426), DAD, Consilium Rogatorum, III, 299v.

Prema dostupnim pokazateljima Pribisav Prijateljjević nije pripadao Kapičićima i u ovom nabrajanju formulacija “omnes Capizichi” odnosila bi se na Dobru, Dobrila, Ljubišu, te Ratka Radatovića i Radoja Ratkovića. Niz je pomalo zbunjujući ali se može pojasniti. Od ovog pokazatelja pokušavamo izvršiti rekonstrukciju i kontekstualizaciju Kapičića na trebinjskom području. Prikupljene informacije pokazuju da se to može učiniti u tri generacije. Za početak mora se konstatirati da je teško pretpostavljati na koji se način inaugurisalo ovo prezime koje Mate Šimundić povezuje sa odjevnim predmetom (kapa, kapica).⁴ Pretka ovih Kapičića u očuvanoj građi nismo prepoznali a njegovo životno doba predstavlja drugu polovinu XIV stoljeća.

Državni arhiv u Dubrovniku, Consilium Rogatorum, III, 299v.

Prva generacija trebinjskih Kapičića

Prvi poznati spomen Kapičića vezan je za početak 1417. godine. Tada su spomenuti braća Dobro i Dobrilo Kapičić. Naime, braća Regoje i Obrad Velković podižu tužbu protiv većeg broja osoba zbog krađe robe i stvari izvršene u mjestu Žrvanj Nenka Krajsalića. Među optuženima su braća Dobro i Dobrilo Kapičić (*Dobri et Dobrilum Capičichi fratres*).⁵ Žrvanj je naselje na području Ljubinja, dok je Nenka

⁴Šimundić 1982, 181.

⁵“Regoie et Obrad} fratres, filii Velchii, coram strenuo milite domino Pasquale de Resti honorabili Rectore Ragusii conqueruntur supra Borouaç et Deian fratres Bogdanouichi, Radognam Dobroieulich et Voynum fratrem eius, Gleguium Radinouich, Dobri et Dobrilum Capičichi fratres et Miomanum Omazich et Milas frater eius. Eo quod supradicti acusati malo animo et intentione derobauerunt dictos fratres acusatores in loco vocato Zeruan in una villa Nenchi Crasich de anno proximo preterito et de mense septembris proxime elapsa. Quibus acusatoribus dicti acusati dicto loco et tempore abstulerunt res infrascriptas, videlicet: sclauinas IIII extimationis yperperis XII, unum matarazium de lana valoris yperperis unius et grossis VI, brachia XVIII rassie pellose yperperum I grossis VI, mantellum unum rassie negris valoris yperperos III, unam sellam fulcitam valoris yperperis VI, XLVI brachia tele valoris yperperis VI, item in monetis grossorum yperperis XVIII, unum buchale de ramine valoris

Krajsalić katunar Vlaha Nenkovića.⁶ To nam djelimično pomaže u povezivanju sa spomenutim Kapičićima. Njihov smještaj je relativno udaljen od Ljubinja i može govoriti o njihovoj pokretljivosti u razbojničkom djelovanju.

Decembra 1421. lepeza Kapičića se proširuje. Spomenuti su Dobrilo i Ljubiša Kapičić te Ratko Radatović Kapičić a zajedno sa ostalima naznačeno je da pripadaju ljudima vlastelina Ostoje Poznanovića. To je tužba Obrada Golubića protiv braće Dobrila i Ljubiše Kapičića i Ratka Radatovića Kapičića (*Dobrillum Capičich et Glubbissam eius fratrem et Ratchum Radathouich Capičich*), braće Pribinje, Pribisava i Ratka Radovčića, Radika Vukosalića i Pribila Miloševića iz Trebinja, ljudi Ostoje Poznanovića, zbog pljačke Obrada i njegovog kompanjona Budisava Radulovića u Gorici kod Trebinja (*in Tribigna in Goriça*).⁷ Zajedno sa pokazateljem iz 1417. to bi bila trojica braće Dobro, Dobrilo i Ljubiša Kapičić. Ratko Radatović Kapičić je očito ista osoba kao i Ratko Radatović iz polaznog pokazatelja iz 1426. godine. Najzad tada je navedeno da se radi o Kapičićima i njihovoj braći i sinovima. Njegovo prezime kao patronimik ukazivalo bi na četvrtog od braće Kapičića, na izvjesnog Radata.

Spomenuti senior Kapičića Ostoja Poznanović (1419-1434) jedan je od značajnijih predstavnika vlastelinske loze Poznanovića koja je imala važnu ulogu na trebinjskom području krajem XIV i u prvoj polovini XV stoljeća.⁸ Značaj Poznanovića ogleda se u tome što imaju porijeklo u onoj vlasteli koju je bosansku vlast zatekla u Travuniji 1377. Poznanovići su vazali velmoža iz roda Pavlovići i vezuju se za naselja Podgljiva, Goricu i Jasen na sjeveroistočnoj strani Trebinja, u brdovitom dijelu Pobrđa gdje su ostvarivali kontrolu glavnih komunikacija na jugoistoku Bosanskog kraljevstva.⁹ Dostupni izvori Kapičiće povezuju samo uz Ostoju Poznanovića, a

yperperis unius cum dimidio, unam catenam ferream ab equo valoris yperperis unius, unum saccum plenum lana valoris yperperis unius, duo miliaria achuum valoris yperperis II±, alias res minutas valoris yperperis VI. Testes: Hreglian Radeschouich, Dobrossau Milosseuich et Pribetta Braticich} de Ragusio" (14.1. 1417), DAD, Liber maleficiorum, IV, 208v.

⁶ Ranije je pročitano "Zervan" pogrešno protumačeno kao "Červan" u, Kurtović 2009a, 157. Zahvaljujem kolegi Vojanu Turanjaninu koji mi je skrenuo pažnju da se radi o naselju Žrvanj, Турањанин 2013, 253. Jedan lijep primjer spomena ovoga naselja je iz kasnijeg vremena: "Dragoe Gliubissich de Seruan apud Lubigna" (30.11. 1500), DAD, Diversa Notariae, LXXX, 39v.

⁷ Ukradeni su ovnovi, sklavine, gunj, mantil, koža i slavenske tkanine (3.12. 1421), DAD, Lamenta de foris, IV, 363v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022, 255. Blizina Trebinja i Mićevca utjecala je na privredni razvoj naselja Gorica, Тошић 1998, 41.

⁸ Динић 1967, 47; Тошић 1998, 20, 42, 104, 207, 219; Kurtović 2021, 21-47.

⁹ Тошић 1998, 39-40.

vjerovatno je da su i njegovi nasljednici bili seniori kasnijih generacija Kapičića, barem do dolaska i uspostave osmanske vlasti na trebinjskom području.

Septembra 1423. Bogdan Nartičić iz Konavala podiže tužbu protiv braće Radosava i Jurja Račića, Vukosava Vukšića, Radiča Korenića, braće Vukosava i Ostoje Dragančića, jednog rođaka Usinovića, Radiča Dobrovojevića Đuraševića, braće Stipana i Radosava Musbratovića, Radosava Krestosa, više ljudi Dragančića i Usinovića i Nikole Barojevića zbog pljačke više stvari i devastiranja kuće.¹⁰ Početkom oktobra tužilac je pridodao među optužene dvojicu Kapičića, ljude Ostoje Poznanovića.¹¹ Ne znamo koji Kapičići su u pitanju ali je navedeno još jedan važan podatak koji Kapičiće identificira kao vazale Ostoje Poznanovića. Razmjere ove tužbe osjetile su se za Kapičiće i narednih godina. Iako su maja 1426. dobili slobodu dolaska u Dubrovnik za Kapičiće je tada navođeno njihovo učešće u ovoj kriminalnoj radnji (spominjani su Dobro i Dobrilo Kapičić).¹² Ni dva pokazatelja iz početka decembra 1424. ne spominju ime na Kapičića ali su veoma značajni za njihovu djelatnost. Naime, radi se o dvije tužbe protiv istih aktera za pljačku izvršenu u Jasenu kod Trebinja među kojima su navedena četvorica braće Kapičića i još dvojice Kapičića (*quatuor fratres Capicich et alios duos Capicich*). Neovisno od njih je naveden Pribisav Prijateljjević, kojeg smo imali u polazišnom pokazatelju iz 1426. godine i za kojeg možemo reći da nije u direktnom srodstvu sa Kapičićima.¹³ Navedeni kvantitet Kapičića od četiri brata mogao bi u radnoj pretpostavci podrazumijevati Dobru, Dobrila, Ljubišu i eventualno Radata Kapičića, dok bi u dodatnu dvojicu Kapičića mogli uvrstiti Radatovog sina i unuka, tj. Ratka Radatovca Kapičića i Radoja Ratkovića Kapičića. Svakako su četvorica braće u pitanju a druga dvojica pripadnici drugog koljena u odnosu na njih.

Nekoliko mjeseci poslije odobrenja slobodnog dolaska u Dubrovnik Kapičići su opet među optuženima. Krajem augusta 1426. Radin Obradović iz Brgata podigao je tužbu protiv braće Ljubiše, Dobre i Dobrila Kapičića, ljudi Ostoje Poznanovića iz

¹⁰ (20.9. 1423), DAD, Lamenta de foris, V, 206. Tekst tužbe u, Kurtović 2022, 323.

¹¹ "Item die III octobris 1423. ... duo Capicich homines Ostoie Posmanouich quorum nomine ignorat et Radoe Bosoeuich homo dicti Ostoie fuerunt inter dictos malefactores", DAD, Lamenta de foris, V, 206. Tekst tužbe u, Kurtović 2022, 323.

¹² Sa strane: "Non iuit ad partitum". "Prima pars est de dando fidam Dobriei Capizich et Dobrilo Capizich de Tribigna qui fuerunt cum rebelibus nostris ad predictam et derobationem factam Nartize et fratribus et filiis ipsorum pro et occaxione solumno ipsius derobationis. Et hoc per totum mensem septembris proxime futurum [Prekriženo]" (21.5. 1426), DAD, Consilium Rogatorum, III, 299v.

¹³ (2.12. 1424), DAD, Lamenta de foris, VI, 65; (3.12. 1424), Isto, 65v. Tekst tužbi u, Kurtović 2022, 361.

Trebinja (*Glubisam Chapizich et Dobrillum et Dobrie fratres ipsius Glubisse, homines Ostoy Posnanouich de Tribigne*) zbog krađe tri vola i većeg broja stvari a izvršene u Brgatu blizu Dubrovnika.¹⁴ Početkom septembra iste godine Pervko Radogostić iz Brgata za pljačku stvari vrijednosti 50 perpera i ranjavanja izvršenog u mjestu “Pribio“ kod Trebinja optužio je Dobrila Kapičića i dvojicu njegove braće (*Dobrillum Capicich et duos eius fratres*).¹⁵ Decembra 1426. Pribitko Sredanović podigao je tužbu za krađu tri koze u Župi dubrovačkoj protiv Radača i Mihača Odranca i Ljubiše Kapičića (*Glubissam Capizich*).¹⁶ Krajem februara 1432. Radovac Tihojević podiže tužbu protiv Radka Radovčića, Bogdana Pribisalića i Dobrosava Miladinovića zbog krađe robe i stvari, a među svjedocima je naveden Ljubiša Kapičić (*Liubissa Capicich*).¹⁷

Liniju sagledavanja braće Kapičić usložnjavamo pokazateljem iz aprila 1434. Radoje Pribihvalović podiže tužbu protiv Radoja Sučeljevića te braće Obrada i Dobrila Kapičića (*Obrad Capicich et Dobrilum fratrem Obrad predicti*) zbog krađe krave iz kuće Mitoša, čovjeka Vukosava Jamometića u Šćenici.¹⁸ Ovim bismo sa Obradom Kapičićem imali liniju od petorice braće među Kapičićima. To su Dobro, Dobrilo, Ljubiša, Radat i Obrad Kapičić. Jednog od braće Kapičića nalazimo i u pokazatelju iz februara 1444. Tada Ljubisava Radivojeva i njen sin Radivoj podižu tužbu protiv više napadača zbog krađe dva vola i robe u vrijednosti od 30 perpera. Među optuženima su Ljubiša Kapičić i Radosav Dobrilović (*Gliubisam Capicich et Radosauum Dobrilouich*).¹⁹ Radosav Dobrilović bi mogao biti nasljednik Dobrila Kapičića.

Druga generacija Kapičića

U narednim pokazateljima pojavljuju se daljni nasljednici Kapičića, iz njihove druge generacije a koji se mogu povezati u jasniji srodstveni niz zahvaljujući ranijim pokazateljima i dodacima da pripadaju srodstvenoj lozi Kapičića. Aprila 1455. za krađu stoke i stvari su optuženi braća Vukašin, Radosav i Radonja Kapičić (*Vochassinum et Radosauum et Radognam fratres Capicich de Tribigna*).²⁰ Prema

¹⁴ (24.8. 1426), DAD, Lamenta de foris, VII, 57v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022, 405.

¹⁵ (1.9. 1426), DAD, Lamenta de foris, VII, 61v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022, 406.

¹⁶ (3.12. 1426), DAD, Lamenta de foris, VII, 111v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022, 416.

¹⁷ (25.2. 1432), Lam. de foris, IX, 11. Tekst tužbe u, Kurtović 2022, 485.

¹⁸ (18.4. 1434), DAD, Lamenta de foris, X, 167v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022a, 534. Šćenica je na području Popova. O Jamometićima uporedi, Kurtović 2016, 315-334.

¹⁹ (10.2. 1444), DAD, Lamenta de foris, XVII, 191v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022a, 702.

²⁰ (10.4. 1455), DAD, Lamenta de foris, XXVIII, 86. Tekst tužbe u, Kurtović 2022a, 914.

pokazatelju iz 1444. gdje smo Radosava Dobrilovića imenovali sinom Dobrila Kapičića, i navedeni Vukašin, Radosav i Radonja bili bi sinovi Dobrila Kapičića. Ako doslovno pratimo riječ dokumenta dolazimo do još jednog sina Dobrila Kapičića. Naime, braća Radonja i Radoje Kapičić (*Radognam et Radoe, fratres Capizich*) spomenuta su septembra 1462. u jednom ugovoru. Tada Radosav Ratković iz Trebinja izjavljuje da su pljačkaši Nikole Bogićevića iz Župe dubrovačke Radosav (O) Drančić i braća Radonja i Radoje Kapičić (*Radognam et Radoe, fratres Capizich*) i da će ih sa opljačkanim stvarima za 20 dana dovesti ili u Trebinje ili u Dubrovnik za 15 perpera, a pod prijetnjom kazne od 60 perpera za neispunjenje ugovora.²¹ Pored braće Kapičić interesantan je u Radosav Ratković koji se pojavljuje kao njihov zastupnik. On se može povezati sa Ratkom Radatovićem Kapičićem, kao njegov sin i kao brat Radoja Ratkovića. Jednog od braće, Radoja Kapičića (*Radoium Capicich*) nalazimo među optuženima januara 1454. za pljačku novca i stvari Ivka Stojčinovića.²²

Jedan od sinova Dobrila Kapičića, označen kao Radonja Dobrilović Kapičić spominje se i u tužbi iz oktobra 1464. (*Radognam Dobrillouich Capicich de Tribigna*). Zajedno sa Radonjom Čekrnjom iz Trebinja i onima koji su bili sa njima, svi pod jurisdikcijom kneza Vladislava Kosače, on je optužen od Radonje Stanjevića iz Ljute u Konavalima zbog napada na njegovu kuću, krađe i ranjavanja.²³ Radosav Kapičić (*Radossauum Capicich de Tribigne*) je novembra 1464. među optuženima za krađu svinje, novca i stvari te ranjavanja na putu iz Taleži u Dubrovnik.²⁴ Dabiživ Milosalić iz Šumeta na dubrovačkom području podiže tužbu zbog krađe sedam ovaca koje su bile na uzgoju kod Marka Radosalića iz Šumeta. Kasnije su kao krivci imenovani pojedini Vlasi iz Vragovića i osobe iz Trebinja, među kojima Radosav i Radoje Dobrvići (Dobrilovići) Kapičići.²⁵ Dvije posljednje poznate informacije o Radonji Kapičiću kao jednom od optuženih su iz dvije tužbe iz januara i marta 1469. godine.²⁶

²¹ (6.9. 1462), DAD, Diversa Notariae, XLV, 129v. Tekst ugovora u, Kurtović-Peco 2021, 678.

²² (23.1. 1454), DAD, Lamenta de foris, XXV, 222v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022a, 887.

²³ (8.10. 1464), DAD, Lamenta de foris, XXXVI, 2v. Tekst tužbe u, Kurtović 2022b, 1036.

²⁴ (17.11. 1464), DAD, Lamenta de foris, XXXVI, 63. Tekst tužbe u, Kurtović 2022b, 1042-1043

²⁵ (15.4. 1467), DAD, Lamenta de foris, XXXVIII, 230v. Ispod: "Die XXII aprilis 1467. ... Radossauus et Radoe Dobruich [tako] Capicichi de Tribigne", Isto. Tekst tužbe u, Kurtović 2022b, 1150-1151.

²⁶ "Radognam Capicich" (4.1. 1469), DAD, Lamenta de foris, XLI, 54v; Kurtović 2022b, 1208-1209; "Die XXII marcii 1469. ... Radogna Capicich de Tribigne" (22.3. 1469), Isto, XXXVIII, 201v. Kurtović 2022b, 1144

Razmatranje o drugoj generaciji Kapičića zaključujemo pokazateljem iz februara 1464. Kao što je prva generacija isposlovala slobodan dolazak u Dubrovnik 1426, tako je i druga generacija dobila dozvolu. U pitanju je bila desetodnevna dozvola a Kapičići su toliko prepoznatljivi na trebinjskom području da to i Dubrovčani znaju pa ih posebno i ne nabrajaju.²⁷

Treća generacija

Zahvaljujući nominaciji Kapičić u izvorima i ranijim pokazateljima prepoznajemo treću generaciju u nizu Kapičića. Početkom XVI stoljeća Kapičići učestvuju u kreditnoj trgovini i bave se prijevozom robe. Prvo susrećemo braću Radiča i Vukašina Radonjića, sinove Radonje Dobrilovića Kapičića. Početkom novembra 1506. kramari iz Trebinja, braća Radič i Vukašin Radonjić zvan Kapičić (*Radiz Radognich dictus Capicich et Vuchassinus, eius fratre, ambo cramarii de Tribigne*), obavezali su se Lovri Radoja Pribisalića prevesti iz Dubrovnika u Kruševac do Franje Pavla Bakrovića 12 bala tkanina i pokrivača po cijeni od 126 aspri po tovaru.²⁸ Juna 1512. sklopljen je ugovor o prijevozu osam tovara tkanina od Dubrovnika do Novog Pazara, Niša i Sofije, između kramara Radiča Radonje Kapičića iz Trebinja (*Radiz de Radogna Copicich* [tako]) de Tribunio cramar i bankara Benedikta Primovića.²⁹ Novembra 1516. Radič Kapičić sa Radičem Vukčićem iz Kuta ugovara prijevoz tkanina Petra Marina Gradića i Pavla Živkovića, onoliko koliko budu pripremili za prijevoz od Dubrovnika do Sofije (*ad Sophiam ciuitatis Turchorum*), a po cijeni od 160 aspri po tovaru.³⁰ Krajem novembra 1518. Radič (*Radiz Capicich, cramar de Tribigne*) ugovara prijevoz 25 tovara tkanina trgovca Simka Vukićevića do Novog Pazara po cijeni od 137 aspri po tovaru.³¹ Posljednja prikupljena informacija o Radiču Kapičiću je iz februara 1519. Radič (*Radiccium Capicich de Tribigno*) tada ugovara prijevoz 9,5 tovara tkanina dubrovačkim vlastelinima Juniju Gradiću i Andriji

²⁷“Captum fuit de affidando Capicichi de Tribigne hinc pro dies decem proxime futuris” (10.2.1464), DAD, Consilium Minus XVI, 121. Za podatak zahvaljujem kolegi dr. Enesu Dediću.

²⁸ (2.11. 1506), DAD, Diversa Notariae, LXXXV, 198. Tekst ugovora u, Kurtović-Peco 2021a, 1079-1080.

²⁹ (12.6. 1512), DAD, Diversa Notariae, XC, 54. Tekst ugovora u, Kurtović-Peco 2021a, 1112-1113.

³⁰ (16.11. 1516), DAD, Diversa Cancellariae, CVI, 245v. Tekst ugovora u, Kurtović 2019, 1502-1503.

³¹ (28.11. 1518), DAD, Diversa Notariae, XCIV, 129. Tekst ugovora u, Kurtović-Peco 2021a, 1146-1147.

Rastiću do Sofije po cijeni od 235 aspri po tovaru, te Marinu Nalješkoviću, također do Sofije, 13 bala tkanina po istoj cijeni.³²

Pored učešća u prijevozu robe Vukašin (Dobrilović) Kapičić spominje se i u knjigama zaduženja. Decembra 1514. veći broj osoba sa trebinjskog područja zajedno sa Vukašinom Kapičićem (*Radiz Radossich de Bobouiste, Dragich Racich de Mernich, Vuchossauus Radoeuich de Licoua et ego Vuchassino Capicich de Tribinio*) se zadužuje kod Petra Marinovića zvanog Gradić na iznos od 15 dukata.³³ U prvoj polovini novembra 1517. Vukašin Kapičić sačinio je dva ugovora o zaduženju. Prvo se zadužio kod Antonija Mitoševića na 290 aspri, a onda kod Petra Marina Gradića na 350 aspri.³⁴

Oktobra 1525. godine Vukdrag Vukašina Kapičić iz Trebinja (*Vuchdrag Vuccassini Capizich de Trebigno*) ugovara prijevoz devet tovara tkanina Franciska Mateja iz Stona od Dubrovnika do Sofije po cijeni od 150 aspri po tovaru.³⁵ Vukdrag Vukašinović Kapičić je sin Vukašina Dobrilovića Kapičića.

Jednog pripadnika treće generacije Kapičića na trebinjskom području ne možemo kontekstualizirati. To je Dragiša Vlatković Kapičić. Početkom oktobra 1520. Dragiša Vlatković zvani Kapičić iz Trebinja (*Draghissa Vlatchouich dictus Capicich de Trebigne*) zadužuje se kod Franciska Radosava Đuraševića na 10 dukata, a kod istog kreditora i vlastelina Andrije Rastića na 226 aspri.³⁶ U drugoj polovini oktobra iste godine Dragiša (*Draghissa Vlatchouich dictus Capicich de Terbigne*) ugovara sa Ivanom Bunićem prijevoz osam tovara voska do Sofije po cijeni od 157 aspri po tovaru, a uz jemstvo Dubrovčanina Cvjetka Banjanina.³⁷ Aprila 1522. Dragiša Kapičić (*Draghissa Capizich*) sa Vukcem Vladojevićem ugovara prijevoz 18 tovara robe Ivana Vladisalića zvanog Bunić od Dubrovnika do Sofije, do Ivanovog sina Vlaha, po cijeni od 200 aspri po tovaru.³⁸ Septembra 1422. Dragiša Kapičić iz Trebinja zadužuje se kod Stjepana Miloševića na sedam dukata.³⁹ Po svemu Dragiša Vlatković Kapičić

³² (1.2. 1519), DAD, Diversa Cancellariae, CVIII, 138v. Tekst ugovora u, Kurtović 2019, 1509-1510.

³³ (15.12. 1514), DAD, Debita Notariae, LXXI, 6v. Tekst ugovora u, Kurtović 2017, 783.

³⁴ (2.11. 1517), DAD, Debita Notariae, LXXII, 165v; (12.11. 1517), Isto, 180v. Tekstovi ugovora u, Kurtović 2017, 809-810.

³⁵ (11.10. 1525), DAD, Diversa Cancellariae, CXIV, 80v. Tekst ugovora u, Kurtović 2019, 1529.

³⁶ (2.10. 1520), DAD, Debita Notariae, LXXIV, 88. Tekst ugovora u, Kurtović 2017, 842.

³⁷ (20.10. 1520), DAD, Diversa Notariae, XCV, 142. Tekst ugovora u, Kurtović-Peco 2021a, 1155.

³⁸ (10.4. 1522), DAD, Diversa Cancellariae, CXI, 9. Tekst ugovora u, Kurtović 2019, 1517.

³⁹ "Ego Dragiscia Capicich de Tribigno confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Steipano Milosceuich ducatos auri septem cum ratione soluendi ducatos duos hinc

je sin izvjesnog Vlatka, ali njihovu srodnost sa ostalim poznatim Kapičićima nismo utvrdili. Više je Dobrilovića, Radonjića, Ljubišića, Obradovića, Radatovića, Ratkovića i Vlatkovića sa područja Trebinja koje ne možemo na siguran način ni pretpostavkom povezati za ove loze među Kapičićima. Pravimo izuzetak i pokušavamo Dragiši Vlatkoviću Kapičiću pronaći oca. To bi mogao biti Vlatko Ljubišić koji se spominje u jednoj tužbi 1469.⁴⁰ U ovoj pretpostavci to bi bio sin Ljubiše Kapičića i otac Dragiše Vlatkovića Kapičića.

Umjesto zaključka

Uprkos kompleksnoj pojavnosti u očuvanoj izvornoj građi prikupljene informacije omogućavaju da se nosioci prezimena Kapičić na trebinjskom području prate čitavo stoljeće u periodu od 1417. pa sve do 1525. godine, gdje su zaustavljena ova istraživanja. Izvorna pojavnost Kapičića predstavljena je kroz dvije generacije skoro u potpunosti primjerima krivične djelatnosti nad dubrovačkim trgovcima i stanovnicima dubrovačkog područja, koju opet pojavnošću prikupljenih izvora, treća generacija obogaćuje učešćem u kreditnoj trgovini kao dužnici kod Dubrovčana i djelatnošću prijevoza robe od Dubrovnika do Novog Pazara, Kruševca, Niša i Sofije. Kapičiće prepoznajemo kao ljude trebinjskog vlastelina Ostoje Poznanovića. Djeluju uz određene ljude ali izvori ih ne prikazuju kao činioce koji imaju svoje ljude pa ih je lakše svrstati među zavisne posjednike baštine nego ih svrstavati u vlasteličiće. Situirani su na sjeveroistočnom dijelu trebinjskog područja u Gorici i Jasenu na Bosanskom (Drinskom) i Nikšićkom putu što je strateški pogodovalo njihovom pljačkaškom djelovanju. Njihova rodoslovna slika ima praznina ali je ovdje stvorena solidna polazna osnova za buduća istraživanja. Prvu generaciju predstavljaju Dobro (1417-1426), Dobrilo (1417-1434), Ljubiša (1421-1444), Obrad (1434) i vjerovatno Radat Kapičić (-1421). U drugoj generaciji pratimo sinove Dobrila, Ljubiše i Radata Kapičića. Nasljednici Dobrila Kapičića su najpoznatiji. To su Radosav (1444-1467), Radonja (1455-1469), Vukašin (1455) i Radoje Dobrilović Kapičić (1454-1467). Mogući nasljednik Ljubiše Kapičića je Vlatko Ljubišić (1469),

ad unum mensem proxime futurum et ducatos auri quinque ad festum Natiuitatis domini nostri proxime venturum et eo prius quo idem Stiepan michi consignabit aliquas salmas forandas in partibus Turcorum quo casu teneat defalcare dechieris” (16.9. 1522), DAD, Debita Notariae, LXXV, 136v. Prekriženo. Ispod: “Extra et data creditori die XXVIII julii 1523”, Isto.

⁴⁰ “Die III iunii 1469 ... Vlatchus Gliubissich et Radossavus Racich de Tribigne“, Недељковић 1978, 128.

a Radata Kapičića, koji djeluje najstarije među braćom, je Ratko Radatović Kapičić (1421-1426). Treću generaciju Kapičića čine nasljednici Radonje Dobrilovića Kapičića (Radić Radonjić Kapičić 1506-1519. i Vukašin Radonjić Kapičić 1506-1517), Vukašina Dobrilovića Kapičića (Vukdrag Vukašinić Kapičić 1525), Vlatka Ljubišića (Dragiša Vlatković Kapičić 1520, 1522) i Ratka Radatovića Kapičića (Radoje Ratković 1426. i Radosav Ratković 1462). Najslabije postavljene karike u aktualnom rodoslovlju su nasljednici Ljubiše i Radata Kapičića. Nasljednici Dobre i Obrada Kapičića nisu kontekstualizirani, dok je linija Dobrila Kapičića kroz tri generacije ponajbolje poznata.

IZVORI I LITERATURA

Državni arhiv u Dubrovniku (DAD),

Fond: Arhiv Dubrovačke Republike i francuske uprave (1022-1814)

Serije:

Consilium Minus, svezak XVI

Consilium Rogatorum, svezak III

Diversa Cancellariae, svezak XXXV, CVI, CVIII, CXI, CIV

Diversa Notariae, svezak XLV, LXXX, LXXXV, XC, XCIV

Debita Notariae, svezak LXXI, LXXII, LXXIV, LXXV

Lamenta de foris, svezak IV-X, XXV, XXVI, XXVIII, XXVI, XXXVIII, XLI

Liber maleficiorum, svezak IV

1. Динић М. 1967. *Хумско-требињска властела*, САНУ, Београд.
2. Куртовић, Е. 2009. *Радосалићи – примјер једнократних презимена' средњега вијека*, Историјски институт, Студије 2, Београд 2009.
3. Kurtović, E. 2009a. Vlasi Nenkovići, *Godišnjak CBI* 36, Sarajevo.
4. Kurtović, E. 2016. *Jamometići*, “Споменица др Тибора Живковића“, Историјски институт, Зборник радова 32, Београд, 315-334.
5. Kurtović, E. 2017. *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne I/2* (Ispisi iz knjiga zaduženja Državnog arhiva u Dubrovniku 1365-1521), ANU BiH, Građa XXXI, CBI, Knjiga 2, Sarajevo.

6. Kurtović, E. 2019. *Arhivska građa za historiju srednjovjekovne Bosne* (Ispisi iz knjiga kancelarije Državnog arhiva u Dubrovniku 1341-1526), 3, Institut za historiju – JU Historijski arhiv Sarajevo, Sarajevo.
7. Kurtović, E. 2021. *Trebinjska vlastela Poznanovići, Prilozi 50*, Sarajevo.
8. Kurtović, E. / Peco, A. 2021. *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne* (Ispisi iz knjiga notarijata Državnog arhiva u Dubrovniku 1370-1529), 2, (Koautor Almir Peco), Univerzitet Sarajevo – Institut za historiju – Bošnjački institut – Fondacija Adila Zulfikarpašića – Historijski arhiv Sarajevo, Sarajevo.
9. Kurtović, E. / Peco, A. 2021a. *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne* (Ispisi iz knjiga notarijata Državnog arhiva u Dubrovniku 1370-1529), 3, (Koautor Almir Peco), Univerzitet Sarajevo – Institut za historiju – Bošnjački institut – Fondacija Adila Zulfikarpašića – Historijski arhiv Sarajevo, Sarajevo.
10. Kurtović, E. 2022. *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne* (Ispisi iz knjiga tužbi Državnog arhiva u Dubrovniku: Lamenta de foris I-L, 1370-1483), 1, Univerzitet Sarajevo – Institut za historiju, Sarajevo.
11. Kurtović, E. 2022a. *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne* (Ispisi iz knjiga tužbi Državnog arhiva u Dubrovniku: Lamenta de foris I-L, 1370-1483), 2, Univerzitet Sarajevo – Institut za historiju, Sarajevo.
12. Kurtović, E. 2022b. *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne* (Ispisi iz knjiga tužbi Državnog arhiva u Dubrovniku: Lamenta de foris I-L, 1370-1483), 3, Univerzitet Sarajevo – Institut za historiju, Sarajevo.
13. Недељковић, Б. 1978. *Мешовита порота. Дубровачка документа XIV и XV века о пограничној пороти*, Miscellanea XVII/6, Београд.
14. Šimundić, M. 1982. *Непозната и мање позната хрватска особна имена IX., X. и XI. stoljeća*, Filologija 11, Zagreb.
15. Тошић, Ђ. 1998. *Требињска област у средњем вијеку*, Историјски институт, Београд.
16. Турањанин, Б. С. 2013. *Новооткривена некропола мраморова у селу Мишљен код Лубиња, Саопштења 45*, Београд.

Esad Kurtović

I Kapičić di Trebinje, gente di Ostoja Poznanović

Riassunto

Malgrado la complessa presenza nell'autoctono materiale conservato, le informazioni raccolte permettono che i portatori del cognome Kapičić si seguano nell'area di Trebinje durante tutto il secolo nel periodo dal 1417 e fino al 1525, quando si fermano queste ricerche. La presenza originaria dei Kapičić è rappresentata attraverso due generazioni quasi completamente con esempi di attività criminale sopra i mercanti di Ragusa e cittadini dell'area di Ragusa, che la terza generazione, ancora una volta con la presenza delle fonti raccolte, arricchisce con la partecipazione al commercio di credito come debitori da Ragusa a Novi Pazar, Kruševac, Niš e Sofia. Riconosciamo i Kapičić come gente del nobile di Trebinje Ostoja Poznanović. Agiscono accanto a certa gente, a le fonti non li mostrano come fattori che hanno la propria gente e perciò è più facile collocarli tra i possessori dipendenti dal patrimonio che collocarli nei piccoli signori. Sono situati al nord-ovest dell'area di Trebinje a Gorica e a Jasen alla via della Bosnia (Drina) e Nikšić il che era benefico per la loro attività di furto. La loro immagine genealogica mostra lacune, ma qui viene rappresentata una buona base di partenza per le future indagini. La prima generazione è rappresentata da Dobro (1417-1426), Dobrilo (1417-1434), Ljubiša (1421-1444), Obrad (1434) e probabilmente Radat Kapičić (-1421). Nella seconda generazione seguiamo i figli di Dobrilo, Ljubiša e Radat Kapičić. Gli eredi di Dobrilo Kapičić sono i più noti. Si tratta di Radosav (1444-1467), Radonja (1455-1469), Vukašin (1455) e Radoje Dobrilović Kapičić (1454-1467). Un potenziale erede di Ljubiša Kapičić è Vlatko Ljubišić (1469), e di Radat Kapičić, che pare il maggiore dei fratelli, è Ratko Radatović Kapičić (1421-1426). La terza generazione dei Kapičić è composta dagli eredi di Radonja Dobrilović Kapičić (Radič Radonjić Kapičić 1506-1519 e Vukašin Radonjić Kapičić 1506-1517), di Vukašin Dobrilović Kapičić (Vukdrag Vukašinović Kapičić 1525), di Vlatko Ljubišić (Dragiša Vlatković Kapičić 1520, 1522) e di Ratko Radatović Kapičić (Radoje Ratković 1426 e Radosav Ratković 1462). La parte più debole nella genealogia attuale sono gli eredi di Ljubiša e Radat Kapičić. Gli eredi di Dobro e Obrad Kapičić non sono contestualizzati, mentre la linea di Dobrilo Kapičić è conosciuta di più visto che è seguita attraverso tre generazioni.